

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul al Institutului European din România” (www.ier.ro). Permisuniunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court’s database HUDOC.

Kart împotriva Turciei (MC) – 8917/05

Hotărârea din 3.12.2009 (MC)

Art. 6

Art. 6 § 1

Accesul la o instanță

Acuzație în materie penală

Imposibilitate în cazul unui deputat de a obține ridicarea imunității sale parlamentare pentru a se apăra în cadrul urmăririi penale împotriva sa: *art. 6 § 1 aplicabil; neîncălcare*

În fapt – În cadrul exercitării profesiei sale de avocat, reclamantul a făcut obiectul a două proceduri penale. Ulterior, în 2002, acesta a fost ales deputat în Marea Adunare Națională a Turciei și a beneficiat de imunitate parlamentară. Comisia mixtă a Adunării Naționale a primit o cerere pentru ridicarea imunității parlamentare a reclamantului, însă a decis suspendarea urmăririi penale față de acesta până la încheierea mandatului său de parlamentar. Decizia comisiei a fost transmisă plenului Adunării Naționale. Reclamantul s-a opus suspendării, invocând dreptul său de a fi judecat în cadrul unui proces echitabil, însă măsura a fost pusă în aplicare. Acesta a fost reales deputat în 2007. Dosarele referitoare la cererea pentru ridicarea imunității parlamentare a reclamantului au rămas pe rolul comisiei parlamentare.

Prin hotărârea din 8 iulie 2008, o Cameră a Curții a constatat încălcarea art. 6 § 1 din Convenție.

În drept – Art. 6 § 1: a) *Aplicabilitate* – Situația unei persoane este inevitabil afectată de faptul că se află pentru mult timp în fața unei acuzații în materie penală într-un dosar împotriva sa. Este evident că prezenta cauză are ca obiect dreptul reclamantului la judecarea cauzei sale de o instanță într-un termen rezonabil. În consecință, se impune constatarea că art. 6 § 1 este aplicabil.

b) *Respectare* – Incidența aplicării deciziei asupra dreptului reclamantului trebuie examinată în raport cu cerințele menținerii finalității instituționale a imunității parlamentare. În acest sens, cu cât respectiva măsură de protecție servește mai puțin integrității Parlamentului, cu atât justificarea acesteia este mai necesară. Fără nicio îndoială, deciziile de ridicare sau neridicare a imunității țin de marja de apreciere a statelor. Pentru a se asigura de respectarea preeminenței dreptului, trebuie examinată configurația instituțională a regimului inviolabilității în dreptul turc, precum și condițiile de punere în aplicare a acesteia. Desigur, imunitatea acordată deputaților turci pare în multe privințe mai extinsă decât cea acordată în alte state membre. Cu toate acestea, întinderea acestei protecții nu poate fi considerată ca fiind excesivă în sine. Protecția este relativă; este limitată în timp, la durata mandatului parlamentar, dar este însoțită și de o condiție – aceea că poate fi ridicată. Principiul este aplicabil numai în materie penală. Este inoperant în anumite cazuri de flagrant delict sau de anumite infracțiuni împotriva regimului sau statului. De asemenea, deși întinderea protecției

are o definiție mai amplă, nu pare totuși să contravină soluțiilor adoptate în majoritatea sistemelor de drept parlamentar din Europa. În speță, este evident că această instituție are ca efect împiedicarea finalizării urmăririi penale începute față de reclamant. Interesul reclamantului în acest sens trebuie însă pus în balanță cu dreptul său de acces la o instanță, nu în raport cu un drept oarecare de a obține, la cerere, ridicarea imunității sale. Astfel, deciziile în materie intră în sfera actelor interne ale Parlamentului și, așadar, țin exclusiv de competența acestuia din urmă. Curtea are totuși sarcina să verifice dacă procedura parlamentară în materie este compatibilă cu drepturile garantate de Convenție. Procedura parlamentară de examinare a cererilor pentru ridicarea imunității este definită și reglementată de Constituție și Regulamentul Adunării Naționale, care stabilesc desfășurarea acesteia. Procedura pare a fi supusă unor formalități, care garantează persoanei în cauză respectarea dreptului său la apărare în toate etapele procesului decizional, precum și dreptul la contestarea deciziilor organismelor parlamentare. De altfel, reclamantul a avut posibilitatea de a-și exercita drepturile astfel garantate formulând contestații împotriva deciziilor de suspendare a urmăririi penale împotriva sa. În plus, mecanismul de punere în aplicare a răspunderii parlamentare, printr-o decizie de ridicare sau neridicare a imunității, se încadrează în exercitarea autonomiei parlamentare. Prin natura lor, aceste decizii sunt politice și nu judiciare, astfel încât nu este de așteptat din partea lor să îndeplinească aceleași criterii de motivare ca și cele din urmă. În plus, există o tendință constantă începând cu cea de-a 22-a legislatură, constând în neaprobarea niciunei cereri pentru ridicarea imunității parlamentare. Această practică nu pare a avea niciun element discriminatoriu sau arbitrar. În plus, dacă examinarea de către comisiile parlamentare competente a cererilor pentru ridicarea imunității este limitată în timp prin termene prestabilite, acest lucru nu mai este valabil după ce respectivele cereri sunt transmise în plen. În cazul de față, Curtea nu poate ignora faptul că acuzațiile în materie penală îndreptate împotriva reclamantului datează de peste 6 ani, durată care s-ar putea prelungi până la încetarea mandatului său parlamentar. Prin urmare, incertitudinea inerentă oricărei proceduri penale este accentuată de procedura parlamentară în litigiu, întârzierile cauzate de aceasta prelungindu-le astfel pe cele din procedurile penale. Cu toate acestea, deși Camera a considerat că un astfel de termen procedural era prejudiciabil pentru reclamant, Marea Cameră nu poate face abstracție nici de natura specială a statutului reclamantului, nici de specificitatea procedurii în litigiu. Într-adevăr, un aspect fundamental al acestei chestiuni îl constituie legătura stabilită între imunitățile deputaților și statutul acestora. În această privință, reclamantul a făcut obiectul urmăririi penale de care se plânge înainte de a se prezenta la alegerile legislative. În calitate sa de avocat, acesta trebuia să știe consecințele alegerii sale asupra acestei urmăriri penale, respectiv imposibilitatea de a renunța la imunitatea sa și imposibilitatea de a obține ridicarea ei prin simpla manifestare a propriei voințe. Având în vedere caracterul special al contestației, în cadrul căreia imunitatea nu este percepută ca un avantaj pentru titularul său, ci ca un inconvenient legat de funcția sa parlamentară, nivelul prejudiciului suferit constituie totodată un factor de luat în considerare la stabilirea incidenței întârzierii, inerente calității de deputat, asupra dreptului reclamantului la judecarea cauzei sale în instanță. Trebuie evaluat prejudiciul eventual suferit de reclamant ținând seama de faptul că întârzierea în litigiu corespunde duratei procedurii parlamentare de examinare a cererilor pentru ridicarea imunității parlamentare, nu timpului necesar pentru efectuarea urmăririi penale ca atare. În acest sens, nu există niciun motiv pentru a crede că reclamantul nu poate totuși să beneficieze de un proces echitabil la încetarea mandatului său. Această posibilitate nu pare nicicum compromisă de procedura parlamentară, cu atât mai mult cu cât aceasta nu pune în discuție prezumția de nevinovăție de care beneficiază orice acuzat. În această privință, nu trebuie pierdut din vedere faptul că deciziile organismelor parlamentare în acest context par lipsite de orice finalitate penală sau represivă și sunt menite, în principiu, întrucât constau în respingerea cererii de ridicare a imunității, să îi protejeze pe

deputați, nu să îi prejudicieze. În prezenta speță, nu numai că efectul dirimant al inviolabilității parlamentare asupra acțiunii penale este doar temporar, ci, în plus, organismele parlamentare nu intervin, în principiu, în cursul justiției ca atare. În cauza de față, examinând cererea reclamantului pentru ridicarea imunității, respectivele organisme pur și simplu au analizat dacă inviolabilitatea, ca piedică temporară asupra acțiunii în justiție, trebuia ridicată de îndată sau dacă era preferabilă așteptarea expirării mandatului parlamentar. Astfel, acestea nu au făcut decât să întrerupă cursul justiției, fără să îl influențeze ori să participe la acesta. Pe de altă parte, referitor la afirmațiile reclamantului, conform cărora urmărirea penală împotriva sa are ca efect întinarea reputației sale, această formă de prejudiciu, prin natura sa, apare în momentul în care se formulează o acuzație oficială. Astfel, nu există nicio îndoială că protejarea onoarei și reputației reclamantului este asigurată prin respectarea principiului prezumției de nevinovăție.

Având în vedere cele de mai sus, Curtea consideră că, deși întârzierea inherentă procedurii parlamentare este de natură să aducă atingere dreptului reclamantului la judecarea cauzei sale în instanță, întârzierea exercitării acestui drept nu aduce totuși atingere, în prezenta cauză, însuși fondului acestui drept. Astfel, fiind limitată în timp și reglementată de norme specifice privind, în special, suspendarea cursului prescripției, imunitatea în litigiu constituie doar o piedică procedurală temporară față de finalizarea urmăririi penale, această piedică nepunându-l pe reclamant în imposibilitatea judecării pe fond a litigiului său. Cu toate acestea, în raport cu cerințele preeminenței dreptului, o imunitate de tipul celei care corespunde mandatului reclamantului este validă doar ca urmare a legitimității scopurilor urmărite, respectiv menținerea integrității Parlamentului și protejarea opoziției. În această privință, imposibilitatea reclamantului de a renunța la privilegiul imunității sale se încadrează în sfera scopurilor legitime astfel definite. În acest sens, o renunțare individuală din partea reclamantului nu poate substitui unei decizii a Adunării Naționale. În ultimul rând, întrucât dreptul de a obține o hotărâre judecătorească privind acuzațiile în materie penală nu are un caracter absolut, mai ales când nu rezultă de aici nicio consecință fundamentală și ireversibilă în detrimentul părților, neridicarea imunității parlamentare a reclamantului nu a adus atingere dreptului acestuia de acces la instanță de așa natură încât să pară disproporționată față de scopul legitim urmărit.

Concluzie: neîncălcare (treisprezece voturi la patru).